

'सामाजिक चेतना लागि समाचारपत्र'

क्र.सदिन कुमार यादव

(निबन्ध)

सामाजिक चेतना भनेको समाजका विभिन्न समस्याहरु, मुद्दाहरू र चुनौतीहरूप्रति व्यक्तिको जागरूकता र संवेदनशीलता हो। हाम्रो समाजमा विभिन्न विकृति तथा समस्याहरु रहेका हुन्छन्। ती समस्याहरूप्रति हामी नागरिक सचेत हुन् आवश्यक देखिन्छ। साधारण शब्दमा भन्ना समाजप्रति सजग भई सुधारमा सहभागी हुनु नै चेतना हो। त्यसैगरी समाचारपत्र भनेको एक मुद्रित वा डिजिटल माध्यम हो। जसले दैनिक, साप्ताहिक प्रकारका समाचार, विचार तथा विश्लेषणहरू प्रकाशित गर्दछ। यो समाचारमा आधारित एक प्रकाश हो। यो विश्वकै भरपर्दो लिखित समाचारको माध्यम हो। नेपालको पहिलो राष्ट्रिय दैनिक समाचारपत्र भनेको गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिक हो। समाचारपत्रको मुख्य उद्देश्य भनेको विश्वका समाचार प्रकाशित गरी जनतालाई जागरूक बनाउनु हो। समाचारपत्रले सामाजिक विकृति अन्त्य गरी चेतना फैलाउनुमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ। उदाहरणका लागि महिला हिंसा, बालश्रम, गरिबी तथा स्वास्थ्य समस्याको बारेमा समाचारपत्रले लेखहरू प्रकाशित गर्दै यसतर्फ समाजको ध्यान आकर्षित गरेको छ। समाचारपत्रले अन्यकारको बीचमा दियो बाल्ने कार्य गर्दछ, जसले विश्व समाज र मानिसको भविष्य नै चम्पिलो पार्दछ।

समाचारपत्र समाजको दर्पण हो। यो हाम्रो दैनिक जीवनको हिस्सा बिनिसकेको छ। यो समाजको ऐना हो। जसले समाजमा भएका घटनाक्रम सुधार तथा चुनौतीलाई उजागर गर्दछ। उदाहरणका लाग समाचारपत्रले महिला हिंसा र यौन शोषण विरुद्ध रिपोर्ट गरेपछि यसको खिलाफ आवाज उठाउने, कानुनी व्यवस्था सुधार गर्ने आवश्यक दबाव उत्पन्न हुन्छ। यसले समाजका हरेक तहका व्यक्तिलाई समाचारको पहुँच पुऱ्याउँछ। जसले गर्दा उनीहरूमा नयाँ सोच र दृष्टिकोणको विकास हुन्छ। समाचारपत्र पढ्नाले मानिसहरूलाई उनीहरूको समुदायमा विभिन्न संस्कृति तथा घटनाकारे जानकारी प्राप्त हुन्छ। समाचार पत्रले विभिन्न शैक्षिक कार्यक्रम तथा तालिम प्रकाशित गरेर जनतालाई सचेत पार्दछ। यसले समाजमा रहेका भ्रष्टाचार, अपराध, अन्याय जस्ता नकारात्मक घटनालाई सार्वजनिक गर्दछ र सुधारका लागि सुझाव दिन्छ। सरल भाषामा भन्ने यसले नीतिगत सुधारका लाग दबाव दिन्छ। यसले खबर मात्र दिन्छ भन्ने होइन कि समाजमा भएका सफल व्यक्तिहरू र उनीहरूको योगदानको

पुस्तकार ग्रहण गर्दै सचिन कुमार यादव।

बारेमा प्रकाशित गरेर जनतालाई प्रोत्साहित गर्दछ। समाचारपत्रले मानिसमा भएको कुसंस्कार, तथा रुद्धिवादीलाई हटाउँछ।

ने पालमा प्रकाशन भइरहे का समाचारपत्र जस्तै गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिक, कन्तिपुर राष्ट्रिय दैनिक अदिले सामाजिक चेतना फैलाउँदै आएको छ। उदाहरणका लागि मलेरिया, डेंगु तथा अन्य संकामक रोगहरूको बारेमा जनतेना फैलाउनु, स्वास्थ्य परीक्षण तथा औषधी सेवनका महत्वपूर्ण सन्देशहरू समाचारपत्रले प्रदान गरेको छ। कोरोना महामारीको बेलामा मास्क लगाउने, दुरी कायम राख्ने तथा स्वस्थ बस्ने तरिका बारे समाचारपत्रले महत्वपूर्ण चेतना प्रदान गरेको थियो। नेपालका समाचारपत्रहरू प्रायः गरी बालअधिकार, महिला अधिकार, शिक्षा र बातावरण संलग्न भएको छ। आवश्यक परेको खण्डमा समाचारपत्रले समाज सुधारका लागि स्थानीय सरकार र नागरिकको ध्यान आकर्षित गर्ने कार्य पनि हर्दछ। समाचारपत्रले नागरिकलाई मतदान गर्ने तरिका तथा आफ्नो कार्यमूर्च र त्यसपछिको महामारीको बेला राहत र पुनर्निर्माण गर्नुमा समाचारपत्रले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको थिए। समाचारपत्रमा यातायात दुर्घटना, सामाजिक विकृति तथा भगडा बारे प्रकाशित गरिएको हुन्छ। जसले जनतालाई सामाजिक एकताको महत्व, यातायात दुर्घटना नियन्त्रण आदि बारे सचेत पार्दछ। त्यसैगरी समाचारपत्रमा शुद्ध खानेपानी, बन्यजन्तु संरक्षण अदिका बारेमा लेख तथा टिप्पणी प्रकाशित गरिएको हुन्छ। जसले मानिसलाई सचिनत्व लेखमा चेतना प्रदान गर्दछ। साथै समाचारपत्रमा मिठा कविताहरू गजलहरू हुन्छन्। यसले मानिसलाई सोचन वायाच बनाउँछ।

विदेशिनु हुन्दै भनेर चेतना प्रदान गरेको छ। समाचारपत्रले समाजका अल्पसङ्ख्यक, दलित वर्ग अदिका लागि पनि आवाज उठाउँदै आएको छ।

समाचारपत्रले स्थानीय सरकार तथा बडा लगायत नागरिकको ध्यान आकर्षित गर्दछ र भविष्यमा समेत जागरूक बनाउँछ। भन्ने कुरा हालै प्रकाशित एउटा खबरबाट पुष्टि हुन्छ। यो खबर कातिक २७ गते साफाकुरा राष्ट्रिय दैनिक समाचारपत्रमा छापिएको थियो। हेटौडा-१५ का १८ महिनाको बालक आरोन स्याइड्नानको मल्दारा नभएको र उसको अवस्था नाजुक बनेकाले स्थानीय सरकारले बैठक बसाउनु पर्यो र उक्त बैठक अनुसार त्यस बालकको उपचार गर्न सम्पूर्ण खर्च व्यहोने हेटौडा उपमहानगरपालिकाले प्रतिबद्धता जारी गरेको छ। यसो हुँदा नगरभरका मानिसमा चेतना बढ्छ। उनीहरूको हौसला बढ्छ। यस्तो समस्याको पनि समाधान हुन्छ भनेर होरेक गरिबले पनि याहा पाउँछ। उनीहरू आफ्नो अधिकार तथा हक्कप्रति सचेत हुन्छ। नेपालमा सन् २०१५ मा आएको भूकम्प र त्यसपछिको महामारीको बेला राहत र पुनर्निर्माण गर्नुमा समाचारपत्रले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको थिए। समाचारपत्रमा यातायात दुर्घटना, सामाजिक विकृति तथा भगडा बारे प्रकाशित गरिएको हुन्छ। जसले जनतालाई सामाजिक एकताको महत्व, यातायात दुर्घटना नियन्त्रण आदि बारे सचेत पार्दछ। त्यसैगरी समाचारपत्रमा शुद्ध खानेपानी, बन्यजन्तु संरक्षण अदिका बारेमा लेख तथा टिप्पणी प्रकाशित गरिएको हुन्छ। जसले मानिसलाई सचिनत्व लेखमा चेतना प्रदान गर्दछ। साथै समाचारपत्रमा मिठा कविताहरू गजलहरू हुन्छन्। यसले मानिसलाई सोचन वायाच बनाउँछ।

बजार अनुगमनको नतिजा, विज्ञान तथा प्रविधिको नयाँ उपकरण तथा योगदान बारे जनतालाई सचेत गर्दछ। तर अहिलेको बढ्दो आधुनिकीकरणले गर्दा समाचारपत्र पढ्ने बाही हराएको छ। यो हाम्रो समाजको ठूलो चुनौती हो र यसको समाधान गर्न हामीले समाचारपत्र पढ्ने पर्छ। सबैले पढ्न नसके पनि पढेका कुरा समय मिलाएर साटासाट गर्न सकिन्दै। म एक विद्यार्थी हुँ। एक विद्यार्थीको हैसियतले समाचारपत्रको कार्य प्रभावकारी बनाउन विद्यार्थीले महत्वपूर्ण भूमिका खेल सक्छ। जस्तै विद्यार्थीले आफ्नो प्रतिभाद्वारा समाचारपत्रको महत्व बढाउन सक्छ। असल चरित्र वर्णन गर्ने चित्रलाई प्रकाशित गराएर मानिस माझ जनतेना फैलाउन सक्छ। सबैले समाचारपत्र सजिले प्राप्त गर्न सक्छौं। यसका लागि कैनै इन्टरनेट तथा मोबाइलको आवश्यकता पर्दैन। यसले सत्य र तथ्य समाचार दिन्छ। तर आजकल पैसाको लोभले भुटो समाचार प्रकाशित भएको सुनिन्दै। यस्तो समाचार पत्र प्रेरण हुन्दै र यस माथि कारबाही पनि हुन्दै। समाचारपत्रले पनि व्यक्तिको चरित्र हत्या हुने र भ्रामक समाचार प्रकाशित गर्नुभएन। समाज सुधार र विकासका लागि सामाजिक चेतना आवश्यक हो। यो केवल व्यक्तिको भनाइको कुरो होइन कि समाजका समग्र समस्याहरु समाधान गर्ने महत्वपूर्ण छ भने यो सामाजिक चेतना फैलाउन समाचारपत्रको भूमिका पनि त्यतिकै महत्वपूर्ण छ। जब नागरिक जागरूक हुन्दून तब मात्रै समाज विकास हुन्दै। जस्तो कि अमेरिकाको राष्ट्रियत अद्वाहम लिंकनले भनेका छन्, "समानता र न्यायका लागि आवाज उठाउने नागरिक नै सांचो नायक हो।" समाचारपत्रले पनि यसै प्रकार चेतना फैलाएर सशक्त नायक बन्ने प्रोत्साहित गर्दछ। अतः समाजिक चेतना फैलाएर समाज र जनताको भलाई गर्ने कार्यमा समाचारपत्रले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ।

समाचारपत्रले स्थानीय सरकार तथा बडा लगायत नागरिकको ध्यान आकर्षित गर्दछ र भविष्यमा समेत जागरूक बनाउँछ। भन्ने कुरा हालै प्रकाशित एउटा खबरबाट पुष्टि हुन्छ। यो खबर कातिक २७ गते साफाकुरा राष्ट्रिय दैनिक समाचारपत्रमा छापिएको थियो। हेटौडा-१५ का १८ महिनाको बालक आरोन स्याइड्नानको मल्दारा नभएको र उसको अवस्था नाजुक बनेकाले स्थानीय सरकारले बैठक बसाउनु पर्यो र उक्त बैठक अनुसार त्यस बालकको हुन्दै। यस्तो समयमा विदेशिनुका कारण बारे लेखहरू प्रकाशित गर्दै चेतना प्रदान गर्दछ। साथै समाचारपत्रमा मिठा कविताहरू गजलहरू हुन्दून। यसले मानिसलाई सोचन वायाच बनाउँछ।

कक्षा-१०, सोलिड्यारिटी इन्टरनेशनल एकेडेमी, हेटौडा-१०

(समृद्ध समाज राष्ट्रिय दैनिकको १५औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा २०८१ कातिक ३० गते आयोजना गरिएको 'सामाजिक चेतनाका लागि समाचारपत्र' शीर्षकको स्थलगत निवन्ध लेखन प्रतियोगितामा सहभागी भई प्रथम स्थान हासिल गर्ने सचेतना एकेडेमी, हेटौडा-१०)

बुधबारे बालसाहित्य

यो स्तम्भमा हामी विद्यार्थीको

परिचय, विद्यार्थीका रचना, घरमा

अभिभावक र बालबालिका

अध्ययन गर्दै गरेको तस्वीर,

अन्तरवार्ता समावेश गर्नेछौं।

आशा छ हामीले विद्यार्थीलाई

अध्ययन र लेखनमा प्रेरित गर्न

विद्यार्थी परिचय

युना आचार्य
विद्यालय: जीएस निकेतन

कक्षा-८

युना आचार्य हेटौडा-५ स्थित ज्ञानदीप शिक्षा (जीएस) निकेतन कक्षा ८ मा पढ़नुहुन्छ। युना प्राथमिक तहदेखि नै जीएस निकेतनमा अध्ययन गरिरहनु भएको छ। युनाको घरमा आमा, बुवा र बहिनी हुनुहुन्छ। युनाको बुवा गाडि चालक हुनुहुन्छ र आमा सीप सिंचने हुनुहुन्छ। युनाको बहिनी सानो कक्षामा अध्ययन गर्दै हुनुहुन्छ।

युनाले घरमा सानो-सानो काम गरेर सधाउने गर्नुहुन्छ। खाना बनाउने, सरसफाई गर्ने काम गर्नुहुन्छ। युनालाई मन्दिर जान मन पर्छ। मन्दिरको कथा सुन जाने गरेको बताउनुहुन्छ। खाली भएको समयमा युना मन्दिर नै जाने गरेको बताउनुहुन्छ। युना टोलको बाल सम्पुणा पनि आबद्ध हुनुहुन्छ। युना बाल सम्हूको अध्यक्ष हुनुहुन्छ। बाल सम्हूले विभिन्न क्रियाकलाप गराउने गरेको बताउनुहुन्छ। युनाले भविष्यमा असल कार्य गर्ने योजना बताउनु भएको छ। साथै युना वकिल बन्ने लक्ष्य रहेको बताउनुहुन्छ। युनालाई नयाँ-नयाँ कुरा खेजन मन लाग्छ। वैज्ञानिकहरूको जस्तै नयाँ नयाँ अनुसन्धान गरेर मनोरञ्जन गर्ने गरेको बताउनुहुन्छ।

नदी

सुरेश प्रसाद साह
जीवनदीयी नदीलाई हेर यसमा कहाँ अभिमान छ

कर्मयोगमा मरन यो नदी लक्ष्य नै पूर्णविराम छ

निरन्तर जल बगिरहेछ
नदी किंतु जिम्मेवार छ
नदीको बाटो पानी बनाउँछ,
विचित्र यो संसार छ

पानीभूमै प्राण बगिरहेछ
यो जीवन नदी समान छ
हे नदी ! मलाई संगै बगार,
यो यात्रा मलाई स्वीकार छ

भूक्षय-बाढी प्रचण्ड रूप हेर,
मानिस स्वयम्भूत जिम्मेवार छ
गति हेरेर शक्ति नटार
उर्जा यसमा अपार छ

बाङ्गिन्छ तर छोडिदैन बाटो,
साथ मेरो किनार छ
फोहोर होइन उदार गर
यही मेरो पुकार छ

कर्मयोगमा मरन यो नदी
लक्ष्य नै पूर्णविराम छ
फोहोर होइन उदार गर
यही मेरो पुकार छ

मुत्तक

श्रेया तिमिलिसा

सधै न्यानो बनाइ दिन्यो ऊन भको भए
रातलाइ पनि चम्काई दियें जुन भको भए
काहीं कै गल्ती भए भनी देउ है प्यारा
समयमै सच्चाउने छु बैगुन भको भए

मकवानपुर बहुमुखी क्याम्पस

शिक्षक आवश्यकता

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०८१/०८/०५)

युना आचार्य हेटौडा-५ स्थित ज्ञानदीप शिक्षा (जीएस) निकेतन कक्षा ८ मा पढ़नुहुन्छ। युना प्राथमिक तहदेखि नै जीएस निकेतनमा अध्ययन गरिरहनु भएको छ। युनाको घरमा आमा, बुवा र बहिनी हुनुहुन्छ। युनाको बुवा गाडि चालक हुनुहुन्छ र आमा सीप सिंचने हुनुहुन्छ। युनाको बहिनी सानो कक्षामा अध्ययन गर्दै हुनुहुन्छ।

तपशील

विज्ञापन नं.: ०१/२०८१/०८२

तह: निमावि अंग्रेजी

संख्या: १ (एक)

दरवन्दी प्रकार: गाउँपालिका अनुदान कोटा

नियुक्तिको प्रकार: करार

योग्यता: मुख्य विषय अंग्रेजी लिई +२ वा सो सरह गरेको।

उमेर: १८ वर्ष पूरा भई ४० वर्ष ननाईयो

तलबभत्ता: स्थानीय सरकारले तोके बमोजिम

निवेदन दस्तर: २,०००/-

परीक्षाको किसिम: लिखित र अन्तरवार्ता

दरखास्त दिने अन्तिम मिति: २०८१ मंसीर १९ गते

दरखास्त बुझाउने स्थान: श्री चौरा आधारभूत विद्यालय

आवश्यक कागजातहरू

शैक्षक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि २/२ थान

नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि २/२ थान

हस्तालिखित निवेदन २/२ थान फाईलिड हुनुपर्ने

अध्ययन अनुमति पत्रको प्रतिलिपि २/२ थान (अनिवार्य नरहेको)

शप जानकारीका लागि: ९८४९६८२९८२ प्रथा, ९८६५४९२७५८ अध्यक्ष

प्रधानाध्यापक

श्री चौरा आधारभूत विद्यालय

बागमती-८, पाथिमरा

शिक्षक आवश्यकता

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०८१/०८/०५)

हेटौडा उपमहानगरपालिकाको मिति २०८१/०८/०४ गतेको च.नं. २४६ को प्राप्त विज्ञापन अनुमतिपत्र अनुसार यस विद्यालयमा रिक रहेको तपशिलको शिक्षक पदमा पदपूर्ति गर्नुपर्ने भएकोले तपशिलमा उल्लेखित योग्यता पुगेको इच्छुक नेपाली नागरिकावाट सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५ (पन्थ) दिनभित्र रीतपूर्वक दरखास्त आव्हान गरिन्छ।

तपशील

विज्ञापन नम्बर: ०२/२०८१/०८२

पद: शिक्षक

पद सदृश्या: १ (एक)

तह: माध्यमिक (अनुदान)

विषय: विज्ञान

नियुक्तिको प्रकार: करार

शैक्षक योग्यता: विज्ञान मूल विषय लिई स्नातक तह उत्तीर्ण गरेको।

तलब भत्ता: नेपाल सरकारको नियमानुसार।

उमेर १८ वर्ष पूरा भई ४० वर्ष ननाईयो

दरखास्त दस्तर: १,५००/-

दरखास्त दिने अन्तिम मिति: २०८१/०८/२० गते कार्यालय समय भित्र

सम्पर्क मिति: २०८१/०८/२० गते

परीक्षा हुने मिति: सम्पर्क मितिमा तोकिने छ।

परीक्षाको किसिम: लिखित र अन्तरवार्ता।

आवश्यक कागजातहरू

नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि २ प्रति

अध्यापन अनुमतिपत्रको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि २ प्रति

शैक्षक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि २ प्रति

प्रगत्य: रित नपुगेको र स्माद नाघेर आएको दरखास्त स्विकृत गरिने छैन। शिक्षक सेवा आयोगको करार सूचीमा रहेको उम्मेदवारावाट सूचना प्रकाशित भएको मितिले ७ (सात) दिनभित्र आवेदन पेश हुन आएमा त्यस्तो उम्मेदवारालाई सिधै नियुक्ति दिइने जानकारीका लागि अनुरोध गरिन्छ।

व्यक्तिगत विवरणसहितको निवेदनसाथ सम्पूर्ण कागजात समावेश गरी विद्यालयमै आएर आवेदन दस्तुर नगदै वा श्री भूकुटी माध्यमिक विद्यालयको नाममा रहेको नेपाल बैंक हेटौडा शाखाको खाता नं. ०२५००१००४४०८३००००१ मा आवेदन दस्तुर दाखिला गरेको भौचर समावेश गर्नुपर्नेछ।

सम्पर्क: वि.व्य.स अध्यक्ष ९८११८८६९९९, प्र.अ.-९८५५०७०५०६

प्रधानाध्यापक

श्री भूकुटी माध्यमिक विद्यालय

हेटौडा-१४, उत्तरपानी

राकिसराङ गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

चैनपुर, मकवानपुर

राकिसराङ गाउँपालिकाको संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि, २०७७ को नियम ५ सँग सम्बन्धित प्रारम्भिक वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी

सार्वजनिक सुनुवाईको सूचना

(प्रकाशित मिति २०८१/०८/०५)

मकवानपुर जिल्ला, राकिसराङ गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, चैनपुर, मकवानपुर, बागमती प्रदेश, नेपाल

प्रस्त

